

กลุ่มสื่อส่งเสริมการเกษตร ส่วนส่งเสริมและเผยแพร่
กรมส่งเสริมการเกษตร

<http://agritech.doae.go.th/agri-media>

เงาะ

ลักษณะทั่วไป

เงาะ เป็นไม้ผลเมืองร้อน มีอายุนานหลายปี เจริญเติบโตได้ดีในสภาพอุณหภูมิระหว่าง 22-35 องศาเซลเซียส มีปริมาณน้ำฝน 2,000-3,000 มิลลิเมตร/ปี มีการกระจายตัวของฝนสม่ำเสมอ สภาพพื้นที่ที่มีความชื้นสูง 75-85% แต่ต้องการสภาพแห้งแล้งก่อนออกดอกติดต่อกัน 21-30 วัน แหล่งปลูกไม่ควรสูงจากระดับน้ำทะเลเกิน 650 เมตร ไม่ชอบสภาพพื้นที่หนาวเย็น โดยเฉพาะบริเวณที่มีหิมะตก เงาะชอบดินร่วนเหนียว มีความอุดมสมบูรณ์สูง ความลึกของหน้าดินไม่ควรน้อยกว่า 1 เมตร ค่าความเป็นกรด-เป็นด่างของดิน 5.0-6.5 มีการระบายน้ำดี ระยะเวลาตั้งแต่เริ่มปลูกจนเริ่มให้ผลผลิตมีอายุตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไป เงาะสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ตั้งแต่ออกดอกจนผลแก่ใช้เวลาประมาณ 130-160 วัน และเงาะสามารถนำมาทำประโยชน์ได้หลายอย่าง เช่น รับประทานผลสด ทำเงาะแช่น้ำเชื่อมบรรจุกระป๋อง ทำแยม ไซของเงาะสามารถนำมาทำเป็นสบู่และเทียนไขได้ นอกจากนี้เนื้อและเปลือกของเงาะยังสามารถนำมาทำยาสมุนไพรได้ด้วย

พันธุ์ส่งเสริม

พันธุ์โรงเรียน และพันธุ์สีชมพู

พื้นที่ส่งเสริม

ภาคตะวันออก จังหวัดจันทบุรี ระยอง ตราด และปราจีนบุรี
ภาคใต้ ตั้งแต่จังหวัดชุมพรลงไป ยกเว้น จังหวัดภูเก็ต

การปลูก

วิธีการปลูก

1. ควรปลูกในช่วงต้นฤดูฝน โดยใช้กิ่งพันธุ์ที่ได้จากการตอน หรือการติดตา
2. เตรียมหลุมปลูก กว้าง x ยาว x ลึก = 50 x 50 x 50 เซนติเมตร
3. นำดินผสมและปุ๋ยฟอสเฟตประมาณ 500 กรัม ร่วมกับปุ๋ยคอก 1 ไร่ที่คลุกเคล้ากัน กลบลงในหลุมที่ขุดไว้ให้สูงกว่าระดับดินประมาณ 20-25 เซนติเมตร
4. ค่อยดินที่เตรียมไว้เป็นหลุมเล็ก ๆ
5. นำกิ่งพันธุ์ดีลงปลูกตรงกลางหลุม แล้วกลบดินให้สูงกว่าระดับดินเดิมไม่เกิน 1 นิ้ว และกดดินบริเวณโคนต้นให้แน่น
6. ใช้หลักผูกยึดกิ่งพันธุ์ไว้เพื่อป้องกันต้นล้ม
7. รดน้ำตามทันทีให้พอชุ่ม
8. ควรพรางแสงจนต้นพันธุ์แตกยอดอ่อน 1 ครั้ง เมื่อใบอ่อนขยายเต็มที่แล้วจึงเปิดให้ได้รับแสงตามปกติ

ระยะปลูก

ระยะปลูกที่เหมาะสม คือ 6-8 x 6-8 เมตร

จำนวนต้นต่อไร่

จำนวนต้นเฉลี่ย 16-20 ต้น/ไร่

การดูแลรักษา

การใส่ปุ๋ย

1. ต้นที่ยังไม่ให้ผลผลิต (0-4 ปี) แบ่งการใส่ปุ๋ยออกเป็น 4 ครั้ง ครั้งละเท่า ๆ กัน ทุก ๆ 3 เดือน อัตราปุ๋ยที่แนะนำต่อปี คือ $N - P_2O_5 - K_2O = 200 - 35 - 100$ กรัม/ต้น x อายุ (ปี) หรือใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 อัตรา 1/2 - 1 กิโลกรัม/ต้น/ปี และเพิ่มขึ้น 1/2 กิโลกรัม/ต้น/ปี โดยแบ่งใส่ 2 ครั้ง ช่วงต้นและปลายฤดูฝน
2. ต้นที่ให้ผลผลิตแล้ว อัตราปุ๋ยที่แนะนำต่อปี คือ $N - P_2O_5 - K_2O = 200 - 25 - 130$ กรัม/ต้น x อายุ (ปี) และคงที่เมื่ออายุได้ 12 ปี โดยแบ่งใส่ปุ๋ย 3 ครั้ง ครั้งแรกใส่หลังติดผล 4 สัปดาห์ จำนวน 1/4 ของปริมาณปุ๋ยทั้งหมด ครั้งที่ 2 หลังเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้ว จำนวน 1/2 ของปริมาณปุ๋ยทั้งหมด และครั้งที่ 3 ใส่หลังเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้ว 9 สัปดาห์ จำนวน 1/4 ของปริมาณปุ๋ยทั้งหมด หรือ แบ่งใส่ปุ๋ยเป็น 4 ครั้ง คือ ครั้งแรก หลังเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้วใส่ปุ๋ย สูตร 15-15-15 อัตรา 2-5 กิโลกรัม/ต้น ครั้งที่ 2 หลังเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้ว 3 เดือน ใส่ปุ๋ยสูตร 8-24-24 อัตรา 2 - 5 กิโลกรัม/ต้น ครั้งที่ 3 เมื่อเงาะเริ่มออกดอกใส่ปุ๋ยสูตร 14-14-21 อัตรา 2-5 กิโลกรัม/ต้น และครั้งที่ 4 เมื่อเงาะติดผลแล้วใส่ปุ๋ยสูตร 14-14-21 อัตรา 2-5 กิโลกรัม/ต้น
3. ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ เช่น มูลไก่ อัตรา 30-50 กิโลกรัม/ต้น ใส่หลังเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้ว

การให้น้ำ

ระยะหลังปลูก ต้องให้น้ำอย่างสม่ำเสมอจนกว่าเงาะจะตั้งตัวได้ หลังจากนั้นควรให้น้ำทุก ๆ 7-10 วัน/ครั้ง และงดให้น้ำในช่วงปลายฝน ต้นเงาะที่มีใบแก่และสมบูรณ์ทั้งต้นและผ่านสภาพแล้งติดต่อกันนาน 21-30 วัน จะแสดงอาการขาดน้ำ (ใบห่อ) ให้กระตุ้นการออกดอกโดยการให้น้ำในปริมาณมากเต็มที่ จากนั้นหยุดให้น้ำ 7-10 วัน เมื่อพบว่าตายอดเริ่มพัฒนาเป็นตาดอก (สีของตายอดจะเปลี่ยนจากน้ำตาลดำเป็นน้ำตาลทอง) ก็เริ่มให้น้ำอีกครั้งในปริมาณเท่าเดิมเพื่อเร่งการพัฒนาของตาดอก แต่ถ้าหลังจากให้น้ำครั้งที่ 1 แล้วพบว่าตายอดเปลี่ยนสีเป็นน้ำตาลอมเขียวแสดงว่าให้น้ำมากเกินไป ตายอดพัฒนาเป็นตาใบแทน ต้องหยุดให้น้ำและปล่อยให้เงาะกระทบแล้งอีกครั้งจนเห็นว่าสีเขียวน้ำตาลของตายอดเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลทอง ก็เริ่มให้น้ำอีกครั้งในปริมาณครึ่งหนึ่งของครั้งแรก จากนั้นเมื่อแทงช่อดอกและติดผลแล้วควรให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเร่งพัฒนาการของดอกและผลให้ขึ้นลูกได้เร็วและผลโต

การปฏิบัติงานอื่นๆ

1. การตัดแต่งกิ่ง ให้ตัดแต่งกิ่งก่อนใส่ปุ๋ย (หลังเก็บเกี่ยว) โดยตัดกิ่งที่ตำระดิน กิ่งแห้งตาย ออกให้หมด รวมทั้งกิ่งที่อยู่ในทรงพุ่ม เพื่อให้ทรงพุ่มโปร่ง
2. การช่วยให้เงาะผสมเกสรดีขึ้น
  - เลี้ยงผึ้ง หรือติดต่อดูเลี้ยงผึ้ง ให้นำผึ้งมาเลี้ยงในสวนระยะดอกบาน
  - การเพิ่มปริมาณเกสรตัวผู้ เช่น พนฮอริโมนพืช เมื่อช่อดอกส่วนใหญ่ของต้นบานได้ร้อยละ 5 ให้ฉีดพ่นช่อดอกบริเวณส่วนบนของทรงพุ่มด้วยฮอริโมน NAA อัตรา 2 ซีซี/น้ำ 20 ลิตร ปริมาณ 4-5 จุด

การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช (เน้นการป้องกันอย่างผสมผสาน)

1. ช่วงแตกใบอ่อน ศัตรูเงาะที่สำคัญ คือ หนอนคืบกินใบ ควรฉีดพ่นด้วยสารเคมีพวกคาร์บาริล หรือคาร์โบซัลเฟน หากพบว่าหนอนระบาดมาก
2. ช่วงออกดอกและติดผล ศัตรูที่สำคัญ คือ ราแป้ง ต้นที่เริ่มพบโรคให้ใช้กำมะถันผงฉีดพ่นในช่วงเช้าหรือเย็น แต่ถ้ามีโรคหนาแน่นมากให้พ่นด้วยสารเคมีพวกเบนโนมิล หรือไดโนแคป ระยะห่าง 7-10 วัน/ครั้ง

การปฏิบัติกรหลังเก็บเกี่ยว

หลังเก็บเกี่ยวเงาะจากต้นแล้วให้รีบนำไปไว้ที่ร่มโดยเร็ว และตัดแต่งช่อเงาะให้เป็นผลเดี่ยว ๆ โดยตัดก้านให้ชิดผล คัดผลที่มีลักษณะไม่ดี เช่น เจริญเติบโตไม่เต็มที่ มีรอยช้ำ รอยแตก หรือรอยแผล และรอยตำหนิจากการทำลายของโรคและแมลงออกให้หมด แล้วบรรจุภาชนะเพื่อจำหน่ายต่อไป